

Vlaams
Parlement

ingediend op **1462** (2017-2018) – Nr. 1
30 januari 2017 (2017-2018)

Motie

van Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Joris Vandenbroucke
en Björn Rzoska

tot onderzoek door het Rekenhof
naar het beheer van het Agentschap
Integratie en Inburgering

TOELICHTING

Achtergrond

Toenmalig Vlaams minister voor Inburgering Geert Bourgeois (N-VA) wilde met een agentschap de hele integratiesector, die bestond uit een hele reeks organisaties en verenigingen, bundelen. Het Integratie- en Inburgeringsdecreet werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 29 mei 2013 (decreet van 7 juni 2013). Dat decreet vervangt het Integratiedecreet van 28 april 1998 en het Inburgeringdecreet van 28 februari 2003. Het agentschap zelf werd opgericht op 22 november 2013 door de regering-Peeters II. In januari 2015 werd de fusieoperatie afgerond en ging het agentschap van start.

De doelstelling van de hervorming werd als volgt gedefinieerd:

- een verhoogde effectiviteit: als gevolg van de reorganisatie moet de sector beter bijdragen aan de realisatie van het Vlaamse beleid en moeten de resultaten meer in overeenstemming zijn met de doelstellingen van het regeringsbeleid;
- een verhoogde efficiëntie: als gevolg van de reorganisatie moet het grootst mogelijke effect of resultaat bereikt worden met de beschikbare middelen;
- een duidelijke profilering en versterking van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid: de reorganisatie moet leiden tot een herkenbare, toegankelijke, professionele en klantvriendelijke integratie- en inburgeringssector;
- gericht op de eindgebruiker: het moet duidelijk zijn waar de burger terecht kan voor ondersteuning, begeleiding en informatie die verband houden met migratie of integratie. De reorganisatie mag niet leiden tot een impliciete of expliciete beperking van de doelgroepen en eindgebruikers.

Naast het Vlaamse agentschap kregen ook de steden Gent en Antwerpen elk een apart agentschap. Er zijn in Vlaanderen sinds 2015 dus drie agentschappen actief die de werking van de vroegere integratiecentra, onthaalbureaus, diensten voor sociaal tolken en vertalen, en het vroegere Kruispunt Migratie-Integratie hebben overgenomen: het Vlaams Agentschap Integratie en Inburgering met als werkingsgebied de vijf Vlaamse provincies en Brussel, waar ze ook hun kantoren hebben, een stedelijk Agentschap Integratie en Inburgering met als werkingsgebied de stad Antwerpen, en een stedelijk Agentschap Integratie en Inburgering met als werkingsgebied de stad Gent.

Vóór de fusie waren 26 verschillende organisaties belast met de uitvoering van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid. Die organisaties kregen een globale subsidie om hun opdrachten uit te voeren. Bij het toekennen van de subsidie werd geen onderscheid gemaakt tussen personeels- en werkingskosten. In 2014 werden subsidies toegekend aan acht onthaalbureaus, acht integratiecentra, negen diensten voor sociaal tolken en vertalen en het Kruispunt Migratie-Integratie, voor een totaalbedrag van 47.340.035 euro. In 2015, na de oprichting van de drie agentschappen, werd een totaalbedrag van 49.380.847 euro toegekend.

De raad van bestuur werd voorgezeten door Zuhail Demir (N-VA). In juli 2014 werd Leen Verraest, tot dan adjunct-kabinetschef van minister Geert Bourgeois (N-VA), als directeur van het agentschap aangesteld.

Wat liep er mis?

Onder het personeel leefde er sinds de fusie heel wat onvrede over de gang van zaken in het agentschap. Zo waren er klachten over het hoge ziekteverzuim, de hoge werkdruk en de inefficiënte organisatie. Ook over het personeelsbeleid waren er klachten. Zo is er sinds de fusie geen structureel evaluatiebeleid voor het personeel georganiseerd. Pas in 2018 – drie jaar na de fusie – werd een eenvormig

systeem uitgerold. Vaak werd het moeizame fusieproces als reden aangehaald en werd aan het personeel gevraagd om geduld te oefenen.

Bovendien is de financiële situatie van het agentschap niet gezond. Het agentschap is er tot nog toe nooit in geslaagd om break-even te draaien: de begroting eindigde elk jaar opnieuw in het rood, terwijl dat net een van de beloftes van de fusieoperatie was.

Nog voor het agentschap goed en wel operationeel was, brak in augustus 2015 de asielcrisis uit. Het agentschap moest de extra vraag naar inburgeringstrajecten en dienstverlening opvangen. Daartoe kreeg het agentschap vanaf 2016 11,1 miljoen euro extra middelen van de Vlaamse Regering. Met die middelen werden extra personeelskrachten aangeworven. Opvallend is dat veel van die extra werkkrachten werden aangeworven met een contract van onbepaalde duur, hoewel de verantwoordelijke minister, Liesbeth Homans, blijft beweren dat die personeelsleden wisten dat ze een tijdelijke functie kregen.

Het agentschap beweerde midden 2017 dat ze de dalende instroom elke maand monitort en dat er net vanwege de dalende instroom mensen zouden moeten afvloeien. Al snel circuleerde het cijfer van 170 ontslagen.

Aanvankelijk was het plan van de directie om de ontslagen sporadisch te laten verlopen. In juli 2017 werden al acht medewerkers ontslagen. Opmerkelijk was dat bij die ontslagen werknemers niet alleen personeelsleden waren die aangeworven werden in het kader van de uitbreiding van de dienstverlening naar aanleiding van de extra asielaanvragen. Er was geen duidelijke motivatie van het ontslag van die concrete personen, wat ook verband houdt met het eerder vermelde feit dat die personeelsleden niet geëvalueerd werden.

De onduidelijke communicatie van de directie over de ontslagen zorgde niet alleen voor wrevel bij de personeelsleden, ook bij de raad van bestuur was er onvrede. De waarnemend voorzitter Meral Özcan stapte op wegens een gebrek aan transparantie en onvoldoende doorstroom van informatie vanuit de directie naar de raad van bestuur. Zuhail Demir stapte eerder op als voorzitter van de raad van bestuur omdat ze tot staatssecretaris benoemd werd.

Het aanvankelijke plan om het ontslaan van de personeelsleden sporadisch te laten verlopen werd losgelaten en een collectief ontslag voor 170 medewerkers werd aangekondigd. Ook nu is de onvrede bij het personeel groot. De directie wordt onduidelijke communicatie verweten. Ook zou de directie niet openstaan voor dialoog met het personeel of hun vertegenwoordigers en zouden er ook ontslagen vallen bij diensten, bijvoorbeeld de juridische dienst, waar voorheen geen asielmiddelen naartoe zijn gegaan. Bovendien lijkt het erop dat de functies aan de top van het agentschap bij de herstructurering ongemoeid worden gelaten.

Het personeel spreekt van een vertrouwensbreuk met de directie en ging in januari 2018 over tot actie. Er werden stakingen, protesten voor de hoofdzetel in Brussel en protest voor het kabinet van verantwoordelijk minister Liesbeth Homans georganiseerd. Intussen sturen tientallen personeelsleden verontruste voorbeelden en anekdotes uit over hoe diep de malaise bij het agentschap ingeworteld zit.

Tijdens commissievergaderingen en in de plenaire vergadering verklaarde de minister dat de afvloeiingen geen invloed zouden hebben op de dienstverlening van het agentschap. Maar momenteel kunnen de onderstaande vaststellingen worden gedaan:

- er worden richtlijnen gegeven aan lokale inburgeringsloketten om anderstalige Europese nieuwkomers – die niet de plicht, maar wel het recht hebben om een inburgeringstraject te volgen – niet meer automatisch uit te nodigen voor inburgeringscursussen wegens een gebrek aan plaatsen;

- er wachten 5000 nieuwkomers op de start van een cursus Maatschappelijke Oriëntatie. Van hen zou een duizendtal al langer dan een jaar wachten;
- het inburgeringsloket in Ronse zal de deuren sluiten. Daardoor worden nieuwkomers doorverwezen naar Oudenaarde, terwijl het aantal nieuwkomers in Ronse drie keer groter is dan het aantal nieuwkomers in Oudenaarde.

Groen en sp.a confronteren de verantwoordelijke minister van Inburgering, Liesbeth Homans, met de malaise bij het agentschap en vragen haar om een onafhankelijke doorlichting van het agentschap te laten uitvoeren. Er zijn vandaag immers te veel vragen waar geen antwoord op komt: vragen over mogelijk mismanagement, over de oplopende structurele tekorten in de begroting, en over de besparingen en het ontslag van tal van personeelsleden. De minister veegt de vraag naar een onafhankelijke doorlichting tot nog toe van tafel en ontkent ten stelligste dat er sprake is van mismanagement.

Daarom vragen beide partijen nu dat het Rekenhof in actie komt en een financiële audit en een onderzoek van beheer organiseert. Dat is de enige correcte eerste stap om de problemen aan te pakken, om te kunnen zorgen voor volledige transparantie en om het agentschap een doorstart te kunnen laten maken.

Yasmine KHERBACHE
An MOERENHOUT
Joris VANDENBROUCKE
Björn RZOSKA

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° artikel 64 van het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof;
 - 2° artikel 96 van het Reglement van het Vlaams Parlement;
- rekening houdend met:
 - 1° de begrotingen en de jaarrekeningen van het Agentschap Integratie en Inburgering van 2015, 2016, 2017 en 2018;
 - 2° de begrotingen Inburgering van 2015, 2016, 2017 en 2018;
 - 3° de aangekondigde herstructurering en ontslagen bij het Agentschap Integratie en Inburgering;
 - 4° het feit dat die herstructurering een afvloeiing van een vierde van het personeel inhoudt, terwijl de instroom voor inburgeringscursussen in 2017, ondanks de daling van de asielinstroom, 22% hoger ligt dan de instroom voor inburgeringscursussen in 2014;
 - 5° de acties van het personeel van het Agentschap Integratie en Inburgering tegen de geplande ontslagen en voor transparantie;
- gehoord het antwoord van viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, Liesbeth Homans, op de actuele vragen over het Agentschap Integratie en Inburgering, gesteld tijdens de plenaire vergaderingen van woensdag 17 en woensdag 24 januari 2018;
- besluit, overeenkomstig artikel 96 van het Reglement van het Vlaams Parlement, het Rekenhof te gelasten met een financiële audit en een onderzoek van beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering.

Yasmine KHERBACHE
An MOERENHOUT
Joris VANDENBROUCKE
Björn RZOSKA